

การประเมินความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ

Evaluate the Profitability of Business

ดร.ปฐมพงศ์ กุ๊กแก้ว*

บทคัดย่อ

การประกอบธุรกิจมีการกำหนดเป้าหมายหลักสำคัญ 3 ประการ คือ ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) ความสามารถในการชำระหนี้ (Solvency) และสภาพคล่องของธุรกิจ (Liquidity) โดยเป้าหมายที่สำคัญที่สุดอันดับแรก คือ ความสามารถในการทำกำไร ซึ่งเป็นความสามารถขององค์กรธุรกิจในการหาผลประโยชน์หรือผลกำไรให้ได้มากที่สุด และรักษาระดับกำไรไว้ได้คงที่ในทุก ๆ ปี ซึ่งการวัดความสามารถในการทำกำไร สามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ การวัดความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับยอดขาย และการวัดความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับการลงทุน ผลลัพธ์ที่แสดงจะบอกถึงความสำเร็จของการบริหารจัดการ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความมีเสถียรภาพของธุรกิจ อีกทั้งเป็นสัญญาณหรือเครื่องชี้วัดที่สำคัญของผู้บริหารและนักลงทุนสำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนในธุรกิจ

คำสำคัญ: การประเมิน ความสามารถในการทำกำไร

Abstract

Business operation has 3 main goals: profitability, solvency and business liquidity. One of the most important goals is profitability, which is the ability of the business organization to find the most benefits or profits and maintain a consistent profit level every year. Profitability measurement could be done in 2 ways: Measuring profitability in relation to sales and measuring profitability in relation to investment. The results show the success of management, increasing the efficiency and stability of the business. It is also an important

signal or indicator for executives and investors for use in decision making on investment.

Keywords: Evaluation, Profitability

บทนำ

การดำเนินงานของธุรกิจย่อมหวังผลกำไร การวัดความสามารถในการทำกำไรจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงทางการเงิน ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยวิธีที่เรียกว่า การวิเคราะห์อัตราส่วน (Ratio Analysis) ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระหว่างรายการในงบการเงินสองรายการ โดยนำรายการหนึ่งไปหารรายการหนึ่งเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างรายการ ซึ่งอาจเป็นรายการที่ได้มาจากงบแสดงฐานะการเงิน หรืองบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ หรือรายการหนึ่งอาจมาจากงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จในขณะที่อีกรายการหนึ่งใช้ข้อมูลจากงบแสดงฐานะการเงิน โดยผลลัพธ์ที่ได้เรียกว่า อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio Analysis) เช่น อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างผลกำไรสุทธิที่แสดงอยู่ในงบกำไรขาดทุน นำมาเปรียบเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นรายการที่แสดงอยู่ในงบแสดงฐานะการเงิน เป็นต้น การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินสามารถช่วยธุรกิจประเมินฐานะทางการเงินและความสามารถในการทำกำไร รวมถึงการประเมินสถานการณ์ด้านสภาพคล่องทางการเงิน ความสามารถในการบริหารหนี้สิน หรือความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ โดยผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินสามารถเปรียบเทียบได้ ดังนี้ (โสภณ บุญถนอมวงศ์. 2559)

1. การเปรียบเทียบกับข้อมูลของธุรกิจในอดีต จะช่วยให้ผู้วิเคราะห์สามารถประเมินได้ว่าความสามารถในการทำกำไร และความเสี่ยงทางการเงินของธุรกิจในปัจจุบันสูงกว่าหรือต่ำกว่าในอดีต

* อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
ศูนย์สุพรรณบุรี

2. การเปรียบเทียบกับข้อมูลของธุรกิจอื่นในอุตสาหกรรมเดียวกัน ณ เวลาเดียวกัน จะช่วยให้ผู้วิเคราะห์สามารถประเมินได้ว่าความสามารถในการทำกำไร และความเสี่ยงทางการเงินของธุรกิจในปัจจุบันสูงหรือต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งที่ประกอบธุรกิจประเภทเดียวกัน เพื่อสามารถนำไปพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความหมายของความสามารถในการทำกำไร

ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) หมายถึง ตัวชี้วัดที่สำคัญของรายได้สุทธิ (Net Income) และค่าใช้จ่าย (Expenses) ของธุรกิจ ซึ่งรายได้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของส่วนของเจ้าของที่เกิดจากการขายสินค้าหรือการให้บริการตามปกติ (Muthoni. 2015) สามารถอธิบายความหมายอย่างง่ายได้ว่า ความสามารถในการทำกำไรเกิดจากผลต่างระหว่างรายได้ (Income) กับค่าใช้จ่าย (Expense) ผลต่างยังมีค่าสูงมากเท่าไรย่อมส่งผลดีต่อธุรกิจมากเท่านั้น เนื่องจากกำไรเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับความอยู่รอด และเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ (Muda, Shahrudin; & Embaya. 2013) โดยธุรกิจที่ไม่สามารถทำกำไรได้หรือทำกำไรได้น้อยอาจมีความเสี่ยงทางการเงินและความเสี่ยงในการดำเนินงาน ในขณะที่ธุรกิจที่สามารถทำกำไรได้สูงจะมีความสามารถในการให้ผลตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้นจากการลงทุน

การประเมินความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ โดยทั่วไปเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรายการทางบัญชีของงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จและงบแสดงฐานะทางการเงินอย่างเหมาะสมเป็นกระบวนการสร้างความเชื่อมโยงกันที่เรียกว่าการ “วิเคราะห์ทางการเงิน” ซึ่งเกี่ยวข้องกับอัตราส่วนทางการเงินที่สามารถใช้คำนวณเพื่อประเมินความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ (Lipunga. 2014)

ปัจจัยกำหนดความสามารถในการทำกำไร

ความสามารถในการทำกำไรจะประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยกำหนดภายใน (Internal Determinants) และปัจจัยกำหนดภายนอก (External Determinants) (Bougatef. 2017; Abel & Roux. 2016; Djalilov; & Piesse. 2016)

1. ปัจจัยกำหนดภายใน (Internal

Determinants) หมายถึง ปัจจัยที่มาจากงบแสดงฐานะการเงินและ/หรืองบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละธุรกิจซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยทั่วไปจะได้รับอิทธิพลจากการตัดสินใจของผู้บริหารและคณะกรรมการ (Ongore. 2013) ทั้งในเรื่องกำหนดนโยบาย ความเหมาะสมของเงินทุน โครงสร้างทางการเงิน ขนาดขององค์กร ระดับสภาพคล่องและการบริหารจัดการค่าใช้จ่าย (Nuray. 2015) รวมถึงผลความต่างของการบริหารจัดการ วัตถุประสงค์ นโยบาย การตัดสินใจ และการกระทำที่สะท้อนในความแตกต่างของการดำเนินงาน (Duraj; & Moci. 2015)

2. ปัจจัยกำหนดภายนอก (External

Determinants) หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของธุรกิจ เป็นลักษณะมหภาคหรือปัจจัยระดับประเทศที่นอกเหนือการควบคุม (Ongore. 2013) ซึ่งจะสัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ที่ไม่ได้รับแรงจูงใจจากการตัดสินใจและนโยบายเฉพาะขององค์กร แต่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์จากแรงจูงใจภายนอกองค์กร (Staikouras; & Wood. 2004) ที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและกฎหมายที่มีผลต่อการดำเนินงานและประสิทธิภาพทางการเงิน และเป็นส่วนสำคัญต่อความสามารถในการทำกำไรในลักษณะที่ต่างกันไป ตัวอย่างเช่น การเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) และภาวะเงินเฟ้อ (Inflation)

เครื่องมือวัดความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ

การวัดความสามารถในการทำกำไร เพื่อวัดประสิทธิภาพในการบริหารงานของบริษัทสามารถทำได้ 2 ลักษณะ (เพชร ชุมทรัพย์. 2555) คือ

1. การวัดความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับยอดขาย ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพในการบริหารงานของฝ่ายบริหารซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการควบคุมค่าใช้จ่ายและการทำกำไรจากยอดขาย เช่น อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรสุทธิ เป็นต้น

2. การวัดความสามารถในการทำกำไรที่มีความสัมพันธ์กับการลงทุน ใช้ในการประเมินเพื่อวัดความสามารถว่าการลงทุนของธุรกิจได้ก่อให้เกิดกำไรกับบริษัทอย่างไร เช่น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์

รวม อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน เป็นต้น

บทความนี้จะกล่าวถึงเครื่องมือวัดความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเท่านั้น เนื่องจากการพบหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนและแสดงให้เห็นว่าเป็นเครื่องมือวัดความสามารถในการทำกำไรสำหรับการวิเคราะห์ผลตอบแทน และเป็นวิธีการวัดการเจริญเติบโตที่ยั่งยืนของธุรกิจ (Trad: et al. 2017; Javid. 2016; Petria: et al. 2015; Ali: et al. 2011)

1. ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets: ROA)

ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets: ROA) เป็นการวัดประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ของธุรกิจในการสร้างกำไร โดยการเปรียบเทียบระหว่างรายการกำไรสุทธิ (นำค่าใช้จ่ายทั้งหมด ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ดอกเบี้ยจ่าย ภาษีเงินได้มาหักออกเรียบร้อยแล้ว) ในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จกับรายการสินทรัพย์รวมในงบแสดงฐานะการเงิน อัตราส่วนนี้เป็นการวัดผลตอบแทนจากการลงทุนในสินทรัพย์ทั้งหมดของธุรกิจ แสดงให้ทราบว่าประสิทธิภาพของธุรกิจในการหากำไรที่เกิดจากเงินลงทุนในส่วนเฉพาะของสินทรัพย์รวม หรือการลงทุนในสินทรัพย์ทั้งหมดของธุรกิจก่อให้เกิดผลกำไรสุทธิมากน้อยเพียงใด หรือเป็นการพิจารณาว่าการลงทุนในสินทรัพย์ 1 บาท สามารถทำให้เกิดกำไรได้เท่าใด สามารถคำนวณได้ดังนี้

$$\text{ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

ผลลัพธ์จากการคำนวณอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมจะอยู่ในรูปร้อยละ (%) ที่มีค่ายิ่งสูงยิ่งดี โดยการเพิ่มขึ้นของอัตราผลตอบแทนแสดงให้เห็นว่าธุรกิจสามารถดำเนินงานโดยใช้สินทรัพย์ทั้งหมดที่ได้ลงทุน และก่อให้เกิดประโยชน์หรือผลกำไรสูง และแสดงถึงการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

2. ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE)

ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) เป็นการวัดประสิทธิภาพโดยรวมของธุรกิจในการทำกำไรจากส่วนของผู้ถือหุ้น โดยการเปรียบเทียบระหว่างรายการกำไรสุทธิในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ กับรายการส่วนของผู้ถือหุ้นในงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งประกอบด้วย มูลค่าหุ้นสามัญตามมูลค่าที่ตราไว้ ส่วนเกินมูลค่าหุ้น และกำไรสะสม อัตราส่วนนี้เป็นการวัดผลตอบแทนจากการลงทุนของผู้ถือหุ้นโดยเฉพาะ แสดงให้ทราบว่าประสิทธิภาพของธุรกิจในการหากำไรที่เกิดจากเงินลงทุนในส่วนเฉพาะของผู้ถือหุ้นมากน้อยเพียงใด สามารถคำนวณได้ดังนี้

$$\text{ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \times 100$$

ผลลัพธ์จากการคำนวณอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นจะอยู่ในรูปร้อยละ (%) ที่มีค่ายิ่งสูงยิ่งดี แสดงให้เห็นว่าธุรกิจสามารถดำเนินงานโดยนำส่วนของผู้ถือหุ้นมาลงทุน และก่อให้เกิดประโยชน์หรือผลกำไรสูง และหากธุรกิจมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูง ผู้ถือหุ้นก็จะได้รับผลตอบแทนที่สูงเช่นกัน

นักวิเคราะห์ทางการเงินและนักลงทุนให้ความสำคัญกับอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรมากกว่าอัตราส่วนอื่น เนื่องจากสามารถใช้ประเมินผลประกอบการของบริษัทเพื่อการตัดสินใจลงทุนที่จะได้รับผลตอบแทนกลับมาในอนาคต หากธุรกิจมีความสามารถในการทำกำไร หรือผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ที่ใช้ในการวัดประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ไปสร้างกำไรทำได้สูงเท่าใดจะทำให้ผลตอบแทนสำหรับผู้ถือหุ้น (ROE) มีระดับสูงขึ้นตาม นั้นหมายถึงผลตอบแทนที่ผู้บริหารและนักลงทุนจะได้รับในอนาคตย่อมเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับงานวิจัยของอินทิพากุลย์ ศรีประสิทธิ์ (2554) โดยผลการวิจัยพบว่า ค่าตอบแทนผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น

อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นที่แตกต่างในการเลือกใช้ตัวชี้วัดความสามารถในการทำกำไร โดยเลือก

ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) เป็นตัวชี้วัดหลักสำหรับวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร แทนการใช้การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ซึ่งมีเหตุผลเนื่องจากการวิเคราะห์ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ไม่ได้คำนึงถึงการก่อหนี้ทางการเงิน หรือการจัดหาเงินทุนจากการก่อหนี้ (Financial Leverage) และความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง (Risk Associated) ที่อาจเกิดขึ้นจากการจัดหาเงินทุนโดยการก่อหนี้ (Garcia; & Guerreiro. 2016; Dietrich; & Wanzenried. 2014; Kanas, et al. 2012)

สรุป

การประเมินความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารงานซึ่งกำไรเป็นเป้าหมายของการดำเนินธุรกิจ แต่การที่ธุรกิจมีกำไรมากอาจไม่ได้หมายความว่าการบริหารงานจะมีประสิทธิภาพ เนื่องจากกำไรที่เกิดขึ้นอาจต้องใช้การลงทุนในสินทรัพย์หรือส่วนของผู้ถือหุ้นจำนวนมาก ผู้บริหารหรือนักลงทุนจึงมีการนำอัตราส่วนทางการเงินมาใช้วิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร โดยวิธีการนำกำไรสุทธิของธุรกิจซึ่งเป็นกำไรที่หักค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนทั้งหมดเรียบร้อยแล้วมาเปรียบเทียบกับสินทรัพย์หรือส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งหากมีการวัดผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ธุรกิจสามารถประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อการตัดสินใจอย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งสามารถยืนยันด้วยงานวิจัยของ ชารี หิรัญรัตน์ และคณะ (2558) โดยผลการวิจัยสรุปว่า การวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไรเป็นการวัดความสามารถในการหารายได้และกำไรของธุรกิจ ซึ่งรายได้เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการก่อหนี้ความสามารถในการเพิ่มทุน สภาพคล่องและความสามารถในการเติบโตของบริษัทในอนาคต และผู้ใช้งบการเงิน สามารถให้ความเชื่อมั่นได้ว่าผลการดำเนินงานสามารถสะท้อนถึงกำไรที่มีคุณภาพสูงทำให้สามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุนในบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชนธ จงศิริจิตต์ศักดิ์. 2555)

ข้อเสนอแนะ

การประเมินความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ ควรนำผลที่ได้จากการประเมินไปเปรียบเทียบกับมิติต่าง ๆ ได้แก่ การเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในอดีตของธุรกิจ การเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานของกลุ่มแข่งขัน และการเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของกลุ่มอุตสาหกรรม เพื่อวิเคราะห์ สรุปผลความสำเร็จของการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกของธุรกิจ และใช้ประกอบการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทางการเงินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามแผนทางการเงินที่กำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

- ชนธ จงศิริจิตต์ศักดิ์. (2555, มกราคม-มิถุนายน). ความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างเงินทุนกับคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในดัชนี SET50. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 1(1): 19-26.
- ชารี หิรัญรัตน์ และคณะ. (2558). การบัญชีการเงิน. กรุงเทพฯ: บริษัท จูน พับลิชชิ่ง จำกัด.
- เพชร ชุมทรัพย์. (2555). วิเคราะห์งบการเงิน: หลักการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 12. (ฉบับปรับปรุงแก้ไข). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โสภณ บุญถนอมวงศ์. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรและประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อินทิพากุลย์ ศรีประสิทธิ์. (2554). บรรษัทภิบาลค่าตอบแทนผู้บริหาร และผลการดำเนินงานของกิจการ: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- อุรจันท์ พันธารีย์ และคณะ. (2561, กรกฎาคม-ธันวาคม). ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การจัดการกับผลการดำเนินงานของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**. 7(2): 236-248.
- Abel, S.; & Roux, P. L. (2016). Determinants of Banking Sector Profitability in Zimbabwe. **International Journal of Economics and Financial Issues**. 6(3): 845-854.
- Ali , K., Akhtar, M. F.; & Ahmed, H. Z. (2011). Bank-Specific and Macroeconomic Indicators of Profitability-Empirical Evidence from the Commercial Banks of Pakistan. **International Journal of Business and Social Science**. 2(6): 235-242.
- Bougatef, K. (2017). Determinants of Bank profitability in Tunisia: Does Corruption Matter?. **Journal of Money Laundering Control**. 20(1): 70-78.
- Dietrich, A.; & Wanzenried, G. (2014). The Determinants of Commercial Banking Profitability in Low-, Middle-, and High - Income Countries. **The Quarterly Review of Economics and Finance**. 54(3): 337-354.
- Djalilov, K.; & Piesse, J. (2016). Determinants of Bank Profitability in Transition Countries: What Matters Most?. **Research in International Business and Finance**. 38: 69-82.
- Duraj, B.; & Moci, E. (2015). **Factors Influencing the Bank Profitability Empirical Evidence From Albania**. **Romanian Economic and Business Review**. 10(1): 60-72.
- Garcia, M. T. M.; & Guerreiro, J. P. S. M. (2016). Internal and External Determinants of Banks' Profitability: The Portuguese Case. **Journal of Economic Studies**. 43(1): 90-107.
- Javid, M. E. (2016). Bank Specific and Macroeconomic Determinants of Bank Profitability. **Journal of Management Info**. 10(1): 38-54.
- Kanas, A., Vasiliou, D.; & Eriotis, N. (2012). Revisiting Bank Profitability: A Semi-parametric Approach. **Journal of International Financial Markets, Institutions and Money**. 22(4): 990-1005.
- Lipunga, A. M. (2014). Determinants of Profitability of Listed Commercial Banks in Developing Countries: Evidence from Malawi. **Research Journal of Finance and Accounting**. 5(6): 41-49.
- Muda, M., Shaharuddin, A.; & Embaya, A. (2013). Comparative Analysis of Profitability Determinants of Domestic and Foreign Islamic Banks in Malaysia. **International Journal of Economics and Financial Issues**. 3(3): 559-569.
- Muthoni, M. R. (2015). **The Effect of Liquidity and Solvency on The Profitability of Commercial Banks In Kenya**. Degree of Master, The University of Nairobi, Kenya.
- Nuray, I. (2015). Analysis of the Factors that Determine the Profitability of the Deposit Banks in Turkey. **Journal of Applied Finance and Banking**. 5(3): 175-186.
- Ongore, V. O. (2013). Determinants of Financial Performance of Commercial Banks in Kenya. **International Journal of Economics and Financial Issues**. 3(1): 237-252.
- Petria, N., Capraru, B.; & Ihnatov, I. (2015). Determinants of Banks' Profitability: Evidence from EU 27 Banking Systems. **Procedia Economics and Finance**. 20: 518-524.
- Staikouras, C. K.; & Wood, G. E. (2004). The Determinants of European Bank Profitability. **International Business & Economics Research Journal**. 3(6): 57-68.
- Trad, N., Trabelsi, M. A.; & Goux, J. F. (2017). Risk and Profitability of Islamic Banks: A Religious Deception or an Alternative Solution?. **European Research on Management and Business Economics**. 23(1): 40-45. doi: <https://doi.org/10.1016/j.iedeen.2016.09.001>